

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, főtér 32. sz. a.
Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonczy-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyiltér- és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petitsor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 50 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönböztetve minden hazai postahivatal. — Az előfizetések legezészerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal veszi fel.

Általános nézetek a polgári iskolákra vonatkozólag.

Minden iskolának — egyáltalán az egész emberi életnek — az a feladata, hogy az ember erejét, szívét és eszét ugy képezze, mivelje, az ezekben rejlő képességeket, tehetségeket oda fejlessze, hogy a munka által szükségleteit kielégíteni képes legyen és így azon kötelességeknek megfelelhessen, melyekkel önmagának, családjának, a társadalomnak, a hazának, az emberiségnek tartozik, hogy se magának se másnak terhére ne váljék, hanem hasznos legyen, és magát s más boldogítva betöltse a társadalomban elfoglalt helyét.

De az egyed, ezen helyét, a legkiválóbb kiképzetése mellett is csak akkor képes igazán a fönnemlített értelemben elfoglalni, ha az állami-test, melynek ő is egy parányi része, hozzá illő, ép egészes szervezettü, különben az e testben elterjedt kórvagy megtámadja, elrontja, megsemmisíti.

Az állami-test szívét, tehát az élet kufforrását a polgári osztály teszi, s mivel egyuttal még idegrendszer is, mely az állam-testet végig futja, képzelhető, mily nagy fontossággal bírnak azon iskolák, melyek ezen osztály neveltetésére valók.

Erősnek kell lenni azon láncznak, mely az állam izmát, erejét: a népet, annak szellemével: az értelmiséggel összeköti.

Eddig minálunk a polgári osztály neveltetésével vajmi keveset törődünk, önönmagára volt utalva, egyedüli iskolája volt az elhanyagolt műhely, a külföldi árukkal megtelt bolt, a szédelő piac, a zaklatott természet.

TÁRCSA.

Almásy Miklós hangversenye.

Ki a múlt február hó ötödiki hangverseny művészi értékét egymaga is biztosította, körünkbe jött, hogy gyönyörű játékát újra élvezhessük. Oszinte örömmel vettük a fiatal művész megjelenését annyival inkább, mert közönségünk ezuttal közvetlenebbül fejezhette ki iránta méltó elismerését.

Míg művészeink általában a sokkal jövedelmezőbb nagyvárosokat keresik föl, szerény városunkat nem igen szokták utba ejteni. Ez azt jelenti, hogy mi kiesünk ama peripheriából, melyet a művészet muzsája tart elfoglalva. Különbözik nem esoda. Kicsi nálunk az a közönség, mely ilyenem magasabb élvezet körül csoportosul, tehát a vidék adja aztán a kellő contingent, hogy az efféle arrangement pénzügyi tekintetben is sikerüljön.

Igy volt ez ápril 21-én is. Az Almásy Miklós ur szép nevéhez fűződő emlék összehozta városunk és vidékének, mondhatjuk meggyenknek színtét javát; a szemléltető igazán kellemes benyomást gyakorolhatott az a „legszebb közönség”, melynek jó harmada — számítva az ünnepély utánra is — estélyhez illő öltözékben jelent meg a terem parterrején. A programot tartotta mindenik kezében.

Mit láttunk, mit hallottunk? elmondjuk egyszerűen; ha ott a teremben az első benyomások gyönyöröi alatt foghatunk kezünkbe tollat: hübb, összerübb képét adjuk az emlékezetes ünnepélynek.

Hallottuk először Schubert „Soirée de Vienne”-jéből a költői kedélyű keringőket. Azután Mosonyi nagy műbecsel bíró „Magyar

Mióta azonban észre vesszük, hogy a nép erejében, munkaképességében hanyatlak, az értelmiség számban nőn nő, önmagára és a népre nézve teherrel kezd válni; azóta látjuk, kézzel foghatólag tapasztaljuk, hogy polgári osztályunk neveltetésének elhanyagoltatásával, mily nagy veszélynek tesszük ki állami életünket.

A polgári osztály közvetítő feladatánál fogva a munka sokféleségét célozza, neveltetése is csak ebben az irányban lehet a jövőre nézve áldást hozó. Ő eszközli: a föld könnyebb megmiveltetését, a földben rejlő termékeny anyagok hasznosítását, az ember erejének megkíméltetését, a nyers terményekből készült anyagok és tárgyak olcsóságát és ez által ismét a nyers termények értékbeni emelkedését. Termelő, alkotó kezében minden, még a szemétdombon heverő hulladék is értéket nyer és miután már fönnebb az állam-test szívének neveztem, ha e szív jónak van nevelve, boldogít fölfelé és lefelé, de ha rosszul, rombol minden irányban, zsarolja a földet és zsarnokoskodik az egész társadalom felett.

A polgári osztály vagy mint most helyesen középosztálynak nevezük, a felsoroltak után kell, hogy ismerni tanulja a föld termékeinek becsét, a természeti erők hatalmát, a rendezett társadalmi élet kellekeit. A 19-ik század polgárának át kell hatva lennie a testvériség szellemétől, ismernie kell azért a társulás fontosságát, a különböző egyesületek célját, valamint módját annak, miként lehet azokat életbeléptetni, föntartani, fölvirágoztatni. Érzékkel kell bírnia a tudomány, a művé-

tanulmányát, mely világos bizonyítékát nyújtja, hogy a magyar zene klasszikus formákban is feldolgozható.

A művész ezekkel másodízben demonstrálta fényesen, hogy celebritás. Technikájának biztosságát, előadásának közvetlenségét tapasztalhattuk a két darabban.

Mosonyi művét követte Liszt 6-ik „Rhapsodiá”-ja. Gyűjtő hatással vannak benne a magyar motívumok feldolgozva. A magyar kedély minden változatát felleljük abban, kezdve a „sirva-egadás”-tól egész a kitoró lelkesedésig. Ezeket tökrözte a maestro tanítványának genialis játéka. Nyom'ra lépett a „Roham induló”, — (ez is Lisztől) melynek kitünő eljátszásáról a közönség feszült figyelmé és odaadása, majd riadó tapsa tanuskodott.

Hallottuk még Liszt „Fauszt keringő”-jét, melynek feldolgozásában a legmagasabb virtuozó bravour nyilatkozik. Ha a versenyző győzte is, hogy mesterileg elbűnjék a „mester” szerzeményeivel, annál kevésbé bírta a publikum türelmetni magát s passiv szerepéből kibontakozva — ugyanesak neki látott elismerése- és lelkesültégének dörgő kifejezést adni.

A művészt kétszer is ki tapsolta.

A keringőt megelőzte Chopin melabus, szívhez szóló „Nocturne”-je.

A koncert a „Szózat”-tal (Liszt átiratában) s „Hymnus”-sal végződött. A primót Marton Matild k. a játszotta, (a program első részében szintén 4 kére a művésszel); ügyességgel, kitünő értelemmel. Mindakétszer megragadta figyelmünket, mindakétszer lebilincsel utolsó igit élvezetes játékaival.

Akaratosan léptetjük fel utoljára a kedves tilinkó-művésznőt, Dessewffy Gizella k. a-t. Kétszer volt „szép kisegítője” a nehéz

szet iránt, mely által munkája megnevesül. A munkában a legnagyobb jót kell látnia, tekintenie kell azt az ég áldásának, melyet tisztelni tartozunk s benne a boldogságot és dicsőséget keresni. Ehhez járul: a kézi ügyesség, az üzleti tájékozottság, a rend, vállalkozási szellem, pontosság, szives, előzékeny, udvarias modor.

Tehát sok szép ismeretre és sok nemes tulajdonságra van azon polgári osztálynak szüksége, hogy azon nagy feladatnak megfelelhessen, melynek sikeres teljesítésétől ugy saját, mind országa boldogulása függ.

A felsoroltakból kitünik, hogy a polgári iskolák szervezésénél a külföldön létező hasonló iskolák nekünk nem szolgálhatnak egészben véve mintául, sőt országunk különböző vidékei tekintetben más meg más követelményekkel állanak elő. A nép foglalkozása, életmódja, a természet adománya szolgál itt irányadóul. Ugy kell tehát e téren nevelnünk, hogy a polgári iskolából kikerült ifju jelenlegi fennálló viszonyainkat ismerje, azokhoz alkalmazkodni tudjon, de azért mégis reformképes legyen. Megbecsülnünk kell a mink van, azt folyton és folyton javítva. Veszélyes új szükségleteket teremteni és azután a fennállókat sem tudni kielégíteni.

Mind az itt felhozottaknál fogva nem lehet kétségbe vonnunk, hogy a polgári iskolának határozott célja van, mely a többi középiskola céljától eltér.

A gymnasiumoknál, reálskoláknál és egyetemekenél az egyöntetűség fő kellék, mert a tudomány kozmopolitikus, az igaz utáni kutatásban, az egy-

munkát teljesítő versenyzőnek, másodsor lett kedves vendége városunknak, lekötelezven ennek és a vidéknek műpartoló közönségét. — Tilinkó-játéka akár virradtig tarthatott volna (mint a szünóra utáni „szapora” esárdás), — ismételt, újrazott. Előadott magyar népdalaira elmondhatjuk Jókai-val, hogy azok olyanok voltak, melyek szívből jönnek s szívből visszatérnek, melyek együtt sírnak velünk, beszélnek — mit ki nem mondhat a száj, mit belül csak némán érezünk. Szivesen látjuk mindenkor Almásy Miklós urral, kinek második föllépése még diadalmasabb, mint az első volt.

Hangverseny után táncvizsgálat következett. Mit mondjunk róla? Láttuk a tavaszt rózsáival, legszebb virágaival. Hogy is mondja a költő:

„..... járok a tavaszban,
És látom, hegy-völgy mint virul;
Szűz rózsabimbó szép hajnalban
Hogyan nyílik ki, hogy pirul.”

A koszorúból adjuk a következő szalakat: Hámos Aladárné, Fáy Viktorné, Hevessy Bertalanné, Bornemissza Lászlóné, Jankó Miklósné, Martinyi Jánosné, Groó Vilmosné, Molnár Lajosné, Pongrácz Pálné, Pongrácz Gyuláné, Beliczky Viktorné, Bernáth Gyuláné, — Szontagh Jolán, Szontagh Melánia, Szentmiklóssy Mariska és Klementin, Dessewffy Gizella, Marton nővérek, Török nővérek, Adorján nővérek, Kubinyi Emma, Kubinyi Irén, Farkas Sarolta, Fábry Aranka és Ida, Csider Gizella, Schmidt Erzsike, Horváth Máli és Erzsike, Lúczó Vilma, Szakall Boriska és Lenke, ... ki tudna annyi virágot egy koszoruba fűzni.

ség felé törekszik, tehát ideális, szellemi. . .

A középosztály emberénél a tudomány, az ismeretszerzés, ha ugy szabad mondanom, nem cél, csak eszköz. Ehhez jön még az is, hogy a tudományosan művelt ember, ha szegény is, kiváló helyet foglalhat el a társadalomban, nagy szolgálatot tehet hazájának, de az iparosnál, kereskedőnél, a vagyonszerzés egyik főfeladat, csak ez által válhatik igazán versenyképessé; folyton kiterjesztve üzleti összeköttetéseit, javítva, fejlesztve műhelyét . . . csak a tőkegyűjtés, szaporítás által hat ki befolyása áldást hozólag a felső és alsó rétegekre, ott a tudományt, művészetet díjazva, pártfogolva, további kutatásokra, javításokra, alkotásokra buzdítva, lelkesítve; itt a földművelő nép termelvényeinek közeli piacot teremtvé és munkáját megkönnyítve, munkájának a helyes irányt megadva.

És mert a polgári életben az anyagi kérdés oly pregnansan előtérbe tődül, ha valahol a polgári iskolánál áll az, hogy az életnek taníts és a ménynyire csak lehet gyakorlati eszközökkel, mert a szó elhangzik, a példa vonz és a tett maradandó.

És azért az a példa legyen jó, az a tett legyen nemes, hogy ilyen alapon emelkedjék gyümöleshözó virágzásnak azon középosztályunk, melynek hanyatlását keservesen megsiratjuk és melynek föltámadásában minden reményünk, örömünk, boldogságunk, üdvünk rejlik.

Robonyi Géza.

Házad, házunk, házam.

Ragozás a házasesletről.

— Irta: **Fai Andor.** —

Buslaky Andor ur és Szende Elvira ő nagysága még csak ulig néhány hete, hogy összekerültek mint férj és feleség.

Ebből joggal következtethetjük azt, hogy még a mézes heteket élvezik, s hogy a hymen-lánczok még valóban rózsalánczok.

Milyen kedvesek is azok a mézes hetek! Mennyi figyelem, gyöngödség, szeretetreméltóság egymás iránt!

De nagy genie lehetett is az, ki a házasságot kitalálta!

Igazán esőkölni való ember volt.

Buslaky Andor ur magas, nyulánk fiatal ember. Haja rettentő ziláltan borítja el homlokát. Kitünően tánczol, ügyesen udvarol, szereti a cigányt s a vigezimborák közt legjobban bírja a bort. Pompás mulató gyerek. Ezzel röviden elmondunk róla mindent.

Ily kitünő tulajdonok mellett, fájdalom, igen sokszor kellett az élet nehézségeibe utköznie, mivelhogy tárczája a legtöbbször holmi csekélységeknek is felmondta a szolgálatot s kedvteléseinek csak nagy ri kán hódolt, mi végre is tühretelenné vált.

Itt tenni kell!

De mit?

Hm. Nagy kérdés.

Gondolkozik.

Hirtelen, mint a meteor, egy eszme villan meg borzas agyában.

Megvan! — kiáltja. — Megnősülök.

* * *

X. városban . . . . .

Bocsánat. Elfeleltem megemlíteni, hogy

A népi nyelv-hagyományok gyűjtése megyénkben.

Lapunk f. évi 3-ik számában fölbitvük t. olvasóinkat tájszók, közmondások, a nép ajkán élő mesék, dalok, versek gyűjtésére, hogy munkájában elősegítsük a „Magyar Nyelvőr”, mely tíz év óta „nyelvünk gondozását, ápolását, művelését tüzte ki magának feladatát.”

E jeles folyóirat most „A vidéki hírlap-irodalomhoz” fordul. Elpanaszolja — és méltán — hogy még eddig kevesen vannak, kik a szónak, szólásmodoknak a nép nyelvében rejlt kincséből gazdagították az irodalmat s utal arra, hogy a mennyiben „a tájszólások már-már pusztulófélben vannak és egy-egy öreg emberrel egy-egy becses adat is örökre sirba száll, gyűjtsük össze e kincseket s mentjük meg az elpusztulástól, a mi még megmenthető! Sietős a munkánk! Rajta magyar! Nyelvünkben él a nemzet!”

Gyűjtsön mindenki — ugymond továbbá — a ki teheti: pap, tanító, bíró, gazdatiszt, tisztviselő s aki a néppel érintkezik, a minthogy Németországban minden fölszólítás, buzditás nélkül is sokat tesznek nyelvükért az emberek. Csak mi legyünk hát érzéketlenek saját nyelvünk iránt!?

Senki se higgye azonban, hogy valami rendkívüli kívánunk. Nem, sőt ellenkezőleg, a legegyszerűbb az, mit a „M. Nyelvőr” számára anyagul akarunk lapunkban összegyűjteni.

Kik tehát a néppel érintkezésben állnak, legkönnyebben ejthetik meg a módját, hogy oly szokat, szólásokat, közmondásokat, melyek az irodalmi nyelvben kevésbé vagy éppen nem használatosak, jegyezzenek föl azon szerint, a mint azokat az egyszerű ember kiejtette. Annyira kezük ügyébe esik ez nekik, hogy éppen nem lesz nehéz a becses anyagot összegyűjteni.

Mit kell hát gyűjtenünk?

1. Tájszokat, szólásmodokat, közmondásokat. Ezeket el kell lesni a nép szájáról, a mint azokat beszédközben kiejtik.

2. Népmeséket. A nép szeret mesélni. Temérdek mese él a nép ajkán. Meséltesse nekünk s azon az eredeti nyelven írják le ilyformán: Egy királyfinak szándéka vót egy igen szép lányt evvenyi . . . stb. Ha egyik-másik restelne ily mesét elmondani, attól tartván, hogy „kifigurázzák”, kövessen el mindent, hogy szép szerivel rábírhassa a mesének sans géne elmondására. Egy pipa dohány, egy pohár bor megteszi a hatást. Lehet az ambíciót is kissé fölingerelni.

3. A nép közt még ma is — sajnos — elterjedt babonákat. Ilyen pl: Ne apríj késvet kegyeret a tejbe, mer véreket ad a tehen stb. Ezeket legjobb a vén anyóktól megtudni.

4. Dalokat és verseket, mennyiben azok iskolázatlan egyénektől erednek.

5. A helységekben szokásos gúnynéveket, melyek bővíben vannak egynevű családok közt elterjedve, sokszor apáról fiúra átszarmazva, ugyszintén a helység határában levő dülők neveit, melyek gyakran történeti s egyéb tekintetben is kiváló érdekességgel bírnak.

6. Végre a különböző házi állatok (lovak, ökrök, tehenek, kutyák stb.) egyéni neveit s egyéb apróságokat, melyekben jel-

lemző vonását találhatni a nép eszejárásának, beszédmódjának.

Mindezek külön-külön helységenként leírandók.

Hogy a gyűjtők az írásmódra tájékozva legyenek, közöljük az utasítást, melyet a „M. Nyelvőr” a népi nyelv-hagyományok gyűjtésére nézve ad e kérdésre:

Hogyan írjuk le a közleményeket?

Teljesen úgy, hogy azok az egyes szók leírása csupán az egyes hangok hű betűzésére szorítkozzék, ugymint: aszt (aszt helyett), kesztem (kezdem h.) azomba (azonban h.), kerbű (kertből h.), aszongya (aszt mondja h.), vezd é (vesd el h.), doptál (dobtál h.) stb. Ird le tehát a szokat úgy, a hogy hallod.

Az e czélra használandó külön írásjegyek ezek:

à = hosszú, nyílt a, pl. amàra (amarra) mékhàtak (meghaltak), mind, koszorúv (koszorúval) stb.

â = rövid, zárt a, pl. hàragszànàk, hàtálom stb.

ê = hosszú, nyílt e, mint: kêr (kér) szêp (szép), ên (én), eselêcesêg (eseléség), stb. ugyszintén ilyenekben: kêssê (késsel), ne jâddzâ, egészen êborut (elborult) az êg.

ë = rövid, zárt e, pl. êszêm, vészêk. A hosszú magánhangzók helyett kettôs magánhangzokat ejtenek, mint:

â helyett aa vagy aâ pl. bajvaa vagy bajvaâ, amaâra = amarra, baâtor = bator, furaân (furan) beszél, tanaâtok = tanáltak.

ê helyett ee, eê mint eelopta (ellopta), keziveêl (kezeivel).

ê helyett ee, eê pl. keêt, eên.

ô helyett aô pl. laôcza-lôcza, jaô-jô. ô helyett eô, mint: esztendeô eleôt, esztendô elôt, geôzôs-geôzôs.

A diptongizálás jellemzi éppen e megyében a nép beszéd-módját, a közlemények tehát e szerint írandók le.

Végre még arra kérjük a t. gyűjtőket, hogy szerkesztésükhöz beküldendő közleményeiket olvashatóan leírva, a hitelesség szempontjából saját nevüket írják alá s a helyet, honnan valók az adatok, pontosan megnevezzék. *

Körjegyzőinkről.

II.

Mi a körjegyző teendője, hatásköre ma? Kimerítő pragmatikonnal e kérdést illetőleg nem szolgálhatunk.

Mennyire terjed ki hazánkban egy körjegyző tevékenysége: azt csak egy ügyrendtartás foglalhatja magába; az is csak akkor, ha a szabályszerűség keretében mozognak s előre nem látható sokaságu rendeletek és meghagyások mérhetetlensége („sic jubeo, sic volo”) nem zavarná annak egyes passzusait.

Mondjuk ki, hogy a körjegyző működési illetve hatásköre egy nagy mérhetetlen terenum.

Kötelességei ezerfélék.

Az állami és köztörvényhatósági igazgatásra vonatkozó rendeleteket „felelőség” mellett végrehajtani s eljárásának eredményéről 24—48 óra alatt a közvetlen hatóságnak, az „omnipotens” szolgabírónak hivatalos jelentést tenni.

tentet is lehetővé tudja varázsolni. Valjon lenne-e különben az egynek többes száma házasság nélkül?

Nem.

Buslaky Andor ur és Szende Elvira kisasszony tehát mint fentebb egész tisztelettel előadtuk, csak nem régen rebegték el azon erős ígéretet, hogy „holtomiglan-holtodiglan”. Mindketten nagyon boldogok.

Buslaky Andor ur tárcájából most sohasem fogy ki a pénz.

Szende Elvira kisasszony pedig végre elérte azt, mi után annyi farsangon át hasztalanul fáradozott és sóhajtozott. . .

Ott laknak a piacon, egy szép emeletes házban.

Talán mondanunk sem kell, hogy a ház Szende Elvira kisa . . . azaz most már Buslaky Andorné ő nagysága tulajdona.

Oh, de a szerelem, a házasság csodákat képes művelni.

Itt élnek ôk boldogan, háborítlanul.

Szép nyári regg van.

Mint mondani szokták a lég tele van illattal. A madarak vigan és örömpesve énekelnek.

Buslaky Andor hálókötösében, lábain csinosan himzett papucsoson éppen egy illatos manillára gyújt.

A gyufát hanyagul dobja el egy sarokba, majd gondatlanul járkal fel s alá a szobában nagyokat fujva pompás manillájából.

Gondja nincs semmire. Házasságával valóóságos ternőt csinált. Adósságait kifizetvén, hitele most újból megnyílt.

Buslaky Andor ur a lehető legnagyobb kellemmel folytatja reggeli sétáját, midőn hirtelen feltárl az oldalajó s azon Buslaky An-

Ülésezni a képviselőtestület gyűlésein, a tárgyalandó ügyeket a közigazgatás minden ágában töviről hegyéig betanulmányozni, előadni, jegyzői tisztet vinni. (Nagy anomalia, hogy éppen a körjegyzők által vezetett e gyűléseken ôk maguk — kik a dolgok állásáról egyedül tiszta felfogással bírnak — ott semmi joggal, semmi előnnyel nem bírnak, az elnöki tisztet is a tudatlan „paraszt” bírora ruházván a törvényhozás.)

Kötelessége: minden évben a község vagyónak leltárát, a közöltségek előirányzatát s ennek alapján az egyénekenkénti kivétést és a zárszámadást elkészíteni. Mindent nyilvántartani, mindenről jegyzőkönyvet vezetni.

A községi vagyon és pénztárak átlagáról, — az állami, megyei s községi adók és jövedelmek kimutatásáról szabályszerű okmányt készíteni, — az árvagyami s alapítványi pénzek kezelését „felelőség” terhe alatt ellenőrizni. Ezen minőségben a pénztárak állapotát és szabályszerű kezelését örszemmel kismérni és a netáni fölfedezett rendeltetésegről 24 óra alatt a felsőbb hatóságnak jelentést tenni.

A körjegyző szerkeszti és írja alá a bíróval (ha tud írni) a község(ek) részéről és nevében mindazon okmányokat, jelentéseket (a hét minden napjában egyet-egyet) és iratokat, melyeket a község és törvényhatóság szabályrendeletei, vagy a törvény, a jegyzői hivatal teendőihez utasít.

Exempli gratia: törvények kihirdetése (és megmagyarázása), „eurensek”, községi hatóságok határozatainak közzététele, gyám gondnoksági fölhívások, hadkötelezettségi idézések, közmunkateljesítések, adóbefizetési fölhívások, értesítések et sic porro ezerig . . .

A körjegyzőnek kötelessége összeírni az árvalakat, szegényeket és koldusokat, létszámukat nyilvántartani, javaslatokat tenni hóról-hónapra azok gondozása és ellátásáról, (e czélból jó, ha minden árva, szegény és koldus állapotáról önfülevel és szemével győződik meg); kötelessége a gyámi számolásokat összeállítani, a községnek segítségére lenni; (ugy a bíró- törvénybíró, hites uraknak is segítsen, mert azok többnyire hasznavehetetlenek.)

Pénztári kezelés és számvitel (országos törvények s törvényhatósági szabályrendelet értelmében és mintak szerint), községi bírások, a községi bírónak az önkormányzat és közigazgatás minden feladatában való tanítása, utasítások, magyarázatok (egy tárgyban akár százszor) mind hatáskörébe vágók.

Nagy kötelessége minden államkormányzati rendelet s törvényhatósági statutumnak jegyzőkönyvbe vezetése, ugy a statugabirák által kiadandó körözvények és rendeletek lemásolása, nyilvántartása, ha több faluja van — azok elvitelére vagy elküldésére. Bagatell- és bírásokadói ügyek beiktatását, tárgyalását és elintézését (azok mindenikéről külön jökönyvet kell vezetniök) is rendezett tanácsu községekben rá bízzák.

Térképek, tagosítások, adóművelési, birtokrendezési, katastrális s hitelkönyvi adatok leggondosabb megőrzése ôt illetik.

Közmunkaügy, köz- és községi adók behajtása rá vár; a véderő és újjonozás ôt terhel. marhavészek, marhajegyek, halálesetek s hagyatékok körüli teendő és végzendők pontos és lelkiismeretes megtevése, teljesítése, mint a törvények és közigazgatás összes érdekei neki szólnak első azaz hogy alsó sorban.

dorné ő nagysága igen izléses pongyolában belép.

— Hogyan, angyalom maga már fölkel? — kérdi Buslaky Andor ur gyorsan megfordulva az ajtózörejre, s azután kezeivel majd zsebkendőjével igyekszik a szivarfüstöt szétverni.

— Csak hagyja, barátom. Ön igen udvarias. A szivarfüst nincs terhemre. Csak folytassa bátran. Hanem ön valóban, kitünő szivarokat szokott színi. Jó reggelt!

— Lásna kedvesem, maga most akaratlanul is megszegyenített. De mégérdemlém! Hogyan, ön már fölkel s én nem siettem megkérdeni, hogy mint töltötte az éjt? Mit álmodott? stb. A helyett maga jön hozzám s ön kíván nekem jó reggelt!

Ezzel Buslaky Andor ur szivarát eldobva a lehető legnagyobb hévvel siet Buslaky Andorné ő nagyságához. Kezeit megragadni, azokra egy pár esókot nyomni, majd ôt magát szenvedélylyel átölelni, s azután megint ajkaira lopni egy pár esókot, mindez, mondjuk meg őszintén, Buslaky Andor urnak csak egy pillanat műve volt.

— És most — suttogja elégületen Buslaky Andorné ő nagysága — és most kedvesem, jöjjön reggelizni. Én magam fogom kávéját elkészíteni!

Hát lehet-e ennél kedvesebb, pompásabb élet?

Nem.

Buslaky Andor ur és Buslaky Andorné ő nagysága együtt vannak a szalonban s a menyinyiben ôk már egyet kepeznek, bizvást azt is mondhatjuk, hogy csak egyedül.

Egyébiránt há éppen úgy tetszik, hát ket-tecskén.

Mindezek csak föbb pontozatok, csak valamit mutatnak a véghetetlen hatáskörből, — az utolsó határvonalakat az egyes teendők és eljárások természete jelöli ki.

Látóképességünk érdeke.

A régi korban, midőn a népek és nemzetek a megtelepülés helyét keresni és a talált alkalmas földrészt mások ellen védeni kényserültek, a folytonos éberség, a minden perczen kész villongások — harezok, a kor következményeként eredményezték azt, hogy az egyesek harczedzettsége, — testi ereje fejlesztették. Az akkori viszonyok — az ivadé nevelésénél irányadó kiindulási pontul az emberi test fejlődésénél leginkább a test erős felépítését, az izomerőt fejlesztő testgyakorlatokat tekintették a legelső feladatnak.

Jött idő, azonban midőn az ész az érzékszervek társaságában uralni kezdte a nyers erőt. Más áramlatot idéztek elő a körülmények, — az ész kiművelése háttérbe kezdte szorítani a régi kiindulási pontot az ivadé nevelésénél. Az ôsi bárdok, kopják, buzogányok történelmi becsé megmaradt ugyan elteve, helyettük azonban az ifju sarjadék sokkal könnyebb szerszámokat forgatott; a toll, az irón, a könyv pótolván amazok helyét — igaz, hogy a testi izomerő rovására.

A mostani legújabb kornak a civilizáció előre haladottságának, az emberiség fejlődéséről szóló összehasonlító történelemnek kellett a mai napokban ismét a megzavart egyensúly helyreállítására nézve felismerni, hogy a testi erő elkorcsosulásának megakadályozása a nemzetek jövőjére éppen olyan elengedhetlen kellék, mint az ész kiművelése. Felhangzott mindentűz az óvo intézkedés sürgetése, a civilizáció által különösen igénybe vett érzékszervek kiművelése, mérsékelt gyakorlása, erősítése tárgyában.

Tárgyamnál kívánok maradni, s azt gondolom, hogy ma, midőn a szemnek a közművelődés elősegítésében oly nagy és nehéz feladat jutott minden más érzékszervek között, — nem lesz felesleges, ha a látó képesség érdekében — ha nem is mint első — de egyike az ügy ismertetésével foglalkozóknak — néhány szót intézek az érdeklődőkhöz.

Statistikai adatainkkal még nem rendelkezhetem, tárgyamra vonatkozó adatokat hazánkról még nem közölhetek, annyira ujak azok — azért más pozitív tényeket hozok fel, midőn állítom, hogy műveltebb népeinnél Európának, névszerint: Francia, Angol és Német népnél az utolsó században annyira megsaporodott a szembetegség száma, hogy kivált a nagyobb városokban minden tizedik emberre esik egy rosszullátó. Ellenben kevésbé művelt népek között mint p. o. Algierben, Amerika vadon részeiben kevés rosszullátót találhatni. Ismeretes, hogy a szabad természetben foglalkozók, milyenek: a vadászok, s általában a földművelők osztálya, mennyire gyakorlott s hosszú éveken át tartó éles látó képességgel bírnak.

A társadalomban az intelligens osztály adja a legnagyobb contingenst a rosszullátók arányában, s főleg az iskolák azok melyek egy igen gyakori bajt a rövid látást rendszeresen s a poritják czelszerűtlen be rendezésük miatt.

Dr. Cohn Armin boroszlói tanár vizsgál-

De akár mint fejezzük is ki magunkat, akár így akár úgy, ez alatt mindenképen fenéséges idylli állapotokat kell értenünk, a mint azt mindjárt be is bizonyítjuk.

Buslaky Andor ur egy rövid szünet közben, melyben mindketten egyszerre elhallgattak, a legszeretettelőbb mosolylyal ajkain bámulja Buslaky Andorné ő nagysága bájos vonásait, a mely őszinte bámulatának nem ké-sik szavakban is kifejezést adni.

— Mennyire szép ön, kedvesem!

Buslaky Andorné ő nagysága e szavakra illendően találja egy kissé elpirulni, mit nyomban meg is tesz, azután így szól:

— Ön felette udvarias, uram. Hanem én ugy tartom, hogy ön még mindig udvarolni szándékozik nekem. Pedig hát lásna már egészen az ön vagyok, s ön még mindig attól fél, hogy valaki elrabolhatja öntől?

Buslaky Andor ur erre igen alkalmasnak látja rettentő és borzadalmas arcot vágni, mintha azt kérdené: szeretném én azt látni!

— Szóljon, ön ugye attól fél, hogy valaki megfoszthatná önt tőlem — folytatja Buslaky Andorné ő nagysága mindinkább nagyobb szenvedélylyel, majd suttogón — nem, uram! Ön nem félhet semmitől. Neje vagyok. Öné vagyok egészen, nemesak én magam, hanem mindenem, a mivel csak bírok. Én itt tulajdonképen semmi s csak egy gyöngé nő vagyok, egy gyöngé nő, a ki téged olyan nagyon szeretlek. Te vagy az ur, tied minden, szivem, vagyonom. Andor . . . e ház — a te házad! . . .

S ezzel Buslaky Andorné ő nagysága az izgalomtól hevesen s a szenvedélytől csaknem alétan Buslaky Andor ur karjaiba omlik.

(Folyt. köv.)

a fentebbi eszme felvillanása szintén X. városban történt.

Es most menjünk tovább.

Igen, tehát X. városban megtörtént a szörnyű és páratlan eset, hogy a város nősülhetô fiatal emberei a legnagyobb hidegvérrel végig nézték azt, hogy Szende Elvira kisasszony legközelebb a hatodik farsangot tánczolta végig — hasztalanul.

Nem tudom t. olvasóim, ha valjon fel bírják-e fogni az e szavakban rejlt borzasztó keserűséget.

Én magam is csak mások által magyaráztattam meg azoknak valódi értelmét.

Szende Elvira kisasszony is bizonyos keserű kétségbeeséssel vette észre a farsang lezajlását anélkül, hogy . . .

Ne de a piknik . . . batyubálok . . . hangversenyek a bôjtben . . . Oh, még nincs minden veszve! — gondolta magában s megvigasztalódott.

S e vigasztaló gondolatok után — hogy-hogy nem — valóban nem sokára a következő jelentést lehetett a helyi lapok rózsás naplójában olvasni:

„Buslaky Andor ur társas köreink kedveltje e hó * napján vezette oltárhoz Szende Elvira . . .” stb. stb.

Ezen sokat jelentô sorokat Buslaky Andor ur meteorszerű eszméjének és Szende Elvira kisasszony vigasztaló gondolatainak . . . oh, piknik . . . batyubálok . . . hangversenyek a bôjtben . . . köszönhetta a nyújas és előfizetô olvasóközönség.

Buslaky Andor ur és Szende Elvira kisasszony tehát egyek lettek.

Oh, mennyei többes szám!

De hát csakis a házasság az, a mi a lehe-

el is szenderegtem volna, ha nem fekszik szívemen hivatalom célja, a szőlők szemmel tartása. Mikor kifújtam magamat, előbb haraptam egy kis kenyéret, azután megtöltöttem a pipámat görével, gyufát adtam neki. Dohányra nem telik mert vékony az angária.

Nem találkoztam senkivel az egész nagy uton.

A felhősről a „mély ut“ szélén a „mogyorósba“ ereszkedtem le. Itt se találkoztam senkivel, még a Bodri is elhagyott, utána vetette magát egy nagy anya nyúlra. Hiába esalogattam vissza, gyer ide Bodri, nem éred el a fülest Bodri, rám se hallgatott, addig üzte, még elesipte. De ki is vette a porcióját a hunczut, mert mikor vissza került, csak a fejét hozta vissza a nyakával.

A mogyorósba a „rózsásba“ mentem át. Itt ugy tetszett nekem, mintha a szőlők alatt a szilvás szélén valaki lőtt volna. Felmentem a dombra, gondoltam látni fogok valamit, de csalatkoztam, még csak puszkapor füstöt sem vettem észre. Rosszul hallottam, hitegettem magamat, a Bodri esiholt egy nagyot, midőn a fülest elesipte.

A hivatalos szemle után lekerültem a szőlők alá. A szilvás szélén fájós nyögést hallottam. Itt találtam meg a szegény fiut félholtan, véreben fetrengve.

— Szóltam hozzá: mi bajod Janesi? Mi történt veled Janesi? Ki lőtt meg Janesi? nem felelt, még a szemét sem nyitotta ki.

Segítséget kiáltottam, de reszkető szavam nem hallotta meg senki.

A vér pedig még akkor is bugyogott melléből. Hamarjában Farkas alma levelet szedtem, mert azt tartják a faluban, kígyómetek is tudni fogják, hogy az nagyon jó orvosság a sebre. (Folyt. köv.)

Közgazdaság.

— Az aranka ellen „Cuscutine“. Nemcsak náunk megy a kár e takarmányban százezrekre, hanem a luczernák klasszikus

földjén Franciaországban is tömördek pusztításokat okoz az aranka. Ott is, mint nálunk mindentelét próbálnak ezen veszedelem ellen és mégis újból meg újból felüti fejét, mert magja soká marad csiraképes a földben s kihajt, a mint alá vagy ismét a földszíne szántják. Legújabbán egy „Cuscutine“ nevezetű trágyaport használnak a francziák, mely az arankát elpusztítja, de a mélyebb gyökérezetű luczernát trágyazza. Használata olyan, mint más műtrágyaé, például a guanóé, t. i. be kell vele hinteni az arankás földeket. Tulajdonos hatása kiegyéti az aranka gyengébb szarát és gyökerét, aztán megmarad a luczerna-földön, mint jótékony trágyaszor, melytől a luczerna annál bujább nő. Egy egész hold teljes behintésére egy mmázsa arankapor szükséges, de miután csak az arankás helyek hintendők be, ennyivel számos hold luczernás megmenthető, ha az arankás helyek területe nem több egy holdnál. Egy „Cuscutine“ megrendelhető Földessy Lajos magkereskedéséből Budapesten, Mária-Valéria u. 7. sz. a., kinél 100 kg. 30 frtjával van jegyezve, reméli azonban, hogy tömegesebb megrendelés mellett olcsóbban is adhatja. M. F.

— A melegágyaknak ügdtáblák helyett gyapotszövettel való védését ajánlja M. B. Prince, amerikai gazda, a mult tavaszszal tett kísérletei után azt tapasztalván, hogy paprika, paradicsomalma stb. kényes növényei ilyféle fehér lepedőtakaró alatt is igen jól fejlődtek melegágyaiban. E ezéla 4 láb széles és 8 láb hosszú oly forma rámkát csináltatott, minők az ágyterítők tartására a nyoszolyákon szoktak használni, azon különbséggel, hogy mintegy háztető alakulag készültek azok, két végükön elegendő tért hagyva a szellőztetésre. E rámkák azután állandóan ott maradtak a melegágyak fölött, míg a takarásra szükség volt és az ezek szélein kiálló faszegekre feszítették ki felrakás idején a takaró lepedők. Ha a lepedők használat előtt még lenolajjal is bevonatnak, ezáltal sokkal tartósabbá és csaknem teljesen vízmentessé lesz-

nek azok. E melegágytakaróknak nem csak az az előnyük van az üvegtakarók fölött, hogy sokkal olcsóbbak, hanem az is, hogy nem használat idején könnyebben elhelyezhetők, nem törekenyek, és mindenképp az, hogy alattuk nem fejlődik ki oly fojtó hőség, mint az üvegtakarók alatt, míg ellenben a szél ellen elegendő védik a gyenge növényeket, s elegendő világosságot is engednek azokhoz átszűrődni. G. L.

Hivatalos közlemény.

Pályázati hirdetés.

296. sz. — A vezetésem alatti rimaszombati kir. törvényszéknél elhalálozás folytán üresedésbe jött egy 350 frt évi fizetés- 40 frt lakbér s ruha-illetményvel javadalmazott I. osztályu hivatalozoljai állomásra a nmélt. m. k. igazságügyminiszteriumnak f. é. 10826. sz. alatt kelt magas rendelete folytán ezennel pályázat nyitattik, felhivatnak ennélngva mindazok, kik ezen állomást elnyerni ohajtják, hogy életkorukat, magyar álam területén honpolgári jogosultságukat, testileg alkalmas voltukat, az írás és olvasásbani jártasságukat, nemkülönben hadkötelezettségi viszonyukat igazoló okmányokkal felszerelt és kellőleg bélyegzett folyamodványukat az 1873. évi II. t. cz. értelmében folyó év april hó 22-től számítandó hat hét alatt hozzám annál inkább benyujtsák, mivel a később érkezettek figyelmen kívül fognak hagyatni.

Rimaszombat, 1881. april 19.

Marton Rudolf,
kir. törvényszéki elnök.

Szerkesztői üzenetek.

R. G. A ezimet a legőszintébb kéz változtatta meg. Köszönet.

D. B. Aftudományos ismertetést — ha felaprózva is — lejárattuk mihamar. Köszönet.

Etel. Kiadónk köszöni, hízélgő értelmeért nem használhatjuk.

S. H. Nagysád tudni fogja, miért késünk közléssükkel. Más fajtára volna szükségünk. Megköszönhetjük előre?

B. M. Nines miért.

F. ó. Olvastuk és magunk is neveltünk a beküldő ostobaságán. Annak a szerkesztője is okosabban tenné, ha nem adna helyet irodalmi swindlernek bolond gombáinak. Egyébként a kérdéses urnak esk „ezítelő“ képessége ér valamit, az se sokat.

Piaci árak: Rimaszombat, 1881.

aprilis hó 23-án tartott hetivásár alkalmával a gabonanevek és kapásnövények következőleg jegyeztettek:

Buza hectoliterenkint	9.25	8.80
Feles	—	8.—
Rózs	7.30	6.90
Árpa	4.50	4.35
Zab	2.50	2.30
Kukoricza	4.80	4.60
Bab	12.00	9.00
Kása	14.00	12.00
Burgonya	—	2.50
Buza métermázsánkint	11.—	—
Feles	—	9.50
Rózs	9.50	9.—
Árpa	7.—	6.50
Zab	6.—	5.80
Széna, kötött	—	1.60
Tak. szalma	—	0.60
Alom-szalma	—	0.45
Zsúp-szalma	—	1.10

A budai lottóban april 16. kihuzott számok:

28, 8, 63, 19, 69.

Felelős szerkesztő s laptulajdonos:

Pető Porubszki Pál.

Szerkesztőtárs: Főthi Kovács Béla.

H I R D E T É S E K.

226. sz.
1881.

Hirdetmény.

Rimaszombat város rendezett tanácsa ezennel közhírré teszi, miszerint a rimaszombati kisdedovó intézet tulajdonát képező, Rimaszombatban a főtéren lévő beltelek, a rajta épült 4-ik számú házzal és melléképületekkel a folyó évi május hó 9-ik napjának délutáni 3 órájkor a városháza tanácstermében tartandó nyilvános — árverésen el fog adatni; — a kikiáltási ár 4500 forint — a bántbér pedig 450 forint o. é.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a polgármesteri hivatalban megtekinthetők. — Rimaszombat, 1881. april hó 19-én.

1—2

Szabó György, polgármester.

A rimaszombati takarékpénztárnál

a kamatláb 1881. július hó 1-től fogva, még pedig:

20 forintot meghaladó s legalább egy évre elhelyezett betétek után (vallási, oktatási s más jótékony ezélu betéteknél, valamint az árvapénzeknél 20 frtíg is) 5%-ban.

20 frtíg, valamint 20 frtot meghaladó, de rendes felmondáshoz kötve, rövidebb időre elhelyezett betétek után 4%-ban;

bizonytalan időre elhelyezett — bármily összegü — betétek után 3%-ban;

váltókra és ingó zálogokra szóló kikölesönzéseknél 8%-ban;

ingatlanokra adott kölesönöknél 7%-ban állapított meg.

3—3

Az Igazgatóság.

„MARGIT“ gyógyforrás viznek

növekvő fogyasztása a víz kétségbevonhatlan gyógyhatásának következménye és szerencsés vegyiösszetételének bizonyítéka. Mint unikum különös elősmerést vivott ki csekély szabad, de gazdag félig kötött szénasv tartalma.

Gyógytani tekintetben kiterjedt alkalmazást nyer általában a légző-, emésztő- és húgyszervek hurutus bántalmainál.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Hamisítások elkerülése tekintetéből figyelmeztetik a t. cz. közönség, szükségleteit csak jól ismert helyekről beszerezni,

Raktár: Rimaszombatban Kern Adolfnál.

4—12

Bor- és szeszáruulás.

Alólirott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy mindazok, kik nálam az alább felsorolt italokból egyszerre legalább 50 liternyit vásárolnak a következő kedvezményárakban részesülnek:

1. Pálinkának literje kerül . . . . 12 krba.
2. Nagyfoku szesznek literje kerül . . . . 34 krba.
3. Ó-bornak „ „ . . . . 14 krba.
4. Uj-bornak „ „ . . . . 16 krba.

Rimaszombat, 1881. april 20.

1—3

Gellman Sámuel, kereskedő.

1—3

Eladó udvartelep.

Rimaszombatban a „Három rózsza“ utcában, három rendes lakásból álló, udvartelep, szabadkézből eladó; értekezhetni Institórisz Endre ügyvéddel Rimaszombatban.

Értesítés.

„A gömörmegeyi nép- és iparbank“ f. év febr. 25. tartott közgyűlése határozatánál fogva, s a törvényes jóváhagyás mellett, alaptőkéjét 200000 forintról, 150000 forintra szállítván le, 1000 db részvényt f. év jul. 1-én 50 forint névszerinti értékében visszaváltand: kik részvényöket beváltani kívánják, felhivatnak, hogy részvényjegyeiket, vagy kötelező nyilatkozatukat, a kitűzött határidőig, az intézet irodájában adják be.

Ugyanezen pénzüintézetben, a kamatláb 20 forinttól kezdve s legalább egy évre elhelyezett tőkék után 5%-ra, 20 forinton alól, s rövidebb időre betett pénzek után 4%-ra szállított le; ezen kamatlábak a régibb betétekre nézve f. év jul. 1-én lépnek érvénybe.

Ugyancsak f. év jul. 1-től kezdve a szedett kamatok is a váltóknál s marok-zálogoknál 8%-ra, a jelzálogos kölesönöknél 7%-ra szállítottak le.

Rimaszombat, 1881. apr. 2.

3—*

Az igazgatóság.